

VLAMMENDE TONGEN

Openluchtspel in drie bedrijven

door

A.J.M. DUIS

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **VLAMMENDE TONGEN** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **A.J.M. DUIS** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **10** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

PERSONEN + BESCHRIJVING:

SERVAES VAN DE NIEUWENHUIJSEN - een grote pachtboer die zich onderscheidt van de andere pachtboeren, doordat hij van een betere komaf is, hij is een man die goed kan organiseren en spreken. Hij is autoritair en wat ongeduldig. Tevens is hij een aanhanger van het loistengeloof. Een afsplitsing van het roomse katholieke geloof dat zich enkel houdt aan datgene wat in de bijbel staat en weigert de pauselijke wetten die niet in de bijbel staan op te volgen.

CLARA VAN DEN NIEUWENHUIJSEN - de vrouw van Servaes. Een vrouw van betere komaf als de gemiddelde boerin. Iemand die goed het huishouden weet te organiseren en haar werkvolk kan leiden.

HILDE VAN DEN NIEUWENHUIJSEN - dochter die heimelijk verliefd is op een boerenknecht en die geen verschil maakt in afkomst van de persoon.

HEILWICH VAN DEN NIEUWENHUIJSEN - sjeik geklede zus van Servaes die een rijk koopvrouw is in Antwerpen.

DORA EN BERTHA - twee wasvrouwen die tevens de roddelaarsters zijn van het dorp. Zij zijn zeer nieuwsgierig en willen overal vooraan staan.

PASTOOR, ABT EN KAPELAAN - de geestelijken van het dorp. Allen vormelijk vriendelijk maar tevens autoritair. De kapelaan staat het dichtste bij het volk maar is tevens een heetgebakerd iemand.

JOHAN - een gewone goeie boerenknecht. Eerlijk en behulpzaam. Verliefd op Hilde.

DOKUS - broer van Johan. Dokus wordt als dorpsgek gezien, aangezien hij niet kan praten en mank loopt. Hij is echter niet dom.

HEER VAN MERODE - bezitter van de Heerlijkheid van Hilvarenbeek. Een edelman die conform zijn status zich weet te presenteren.

SCHEPENEN - de "wethouders" van de middeleeuwen. Dit zijn gewone burgers die zijn verkozen door het volk. Zij voelen zich echter door hun functie wat hoger dan de gemiddelde burger.

SCHOUT JAN LAURIJSSE - de "politieman en tevens officier van Justitie" in die dagen. Hij gedraagt zich conform zijn officiële positie, streng en vormelijk.

HET VOLK - zij zijn verdeeld onder verschillende gildes en groepen. Zij zijn het gewone volk. Het werkvolk van Servaes zijn meer horigen die in een lagere sociale status functioneren als het gewone volk.

DECOR:

- * Twee washuisjes. Dit zijn kleine armoedige middeleeuwse huisjes.
- * Een hooghuis. Dit is de pastorie van het dorp. De naam hooghuis komt door het feit dat het een huis was met meer dan een verdieping.
- * De Meindjeshoeve. Dit is een middeleeuwse hoeve met een strooien dak. Aangezien de hoeve moet afbranden tijdens het stuk is het beter deze iets naar achter te zetten b.v. een stukje achter de twee washuisjes.
- * Een pannenhuis. Dit is een middeleeuwse boerderij doch met dakpannen of leien in plaats van een strooien dak.
- * Een vijver of plas voor het speelveld met daarop een steigertje die gebruikt kan worden als wasplaats voor de wasvrouwen.

EERSTE BEDRIJF

Op het toneel lopen verschillende mensen. Dora en Bertha zijn aan het wassen in de plas en hebben links en rechts van hen wasgoed te drogen liggen op de grond. Er spelen enkele kinderen op het plein. Van rechts komt een boodschapper op met een trom die hij slaat. Hij gaat voor het pannenhuis staan op een stuk boomstam. Van alle kanten komen spelers op en posteren zich rondom de boodschapper. Van achteren komen Servaes en zijn werkvolk op en de pastoor gaat in de deuropemning staan van de pastorie. De ratel blijft even doorgaan zolang er volk aan komt.

Boodschapper: Beste mensen luistert naar de boodschap die ik te verspreiden heb. En zegt het voort. Heden ten dage de 20ste maart, Goede vrijdag van het jaar 1537 wordt de volgende proclamatie bekend gemaakt in de Heerlijkheid van Hilvarenbeek, bestaande uit Hilvarenbeek, Diessen, Riel en Westelbeers. De proclamatie is bestemd voor het kerkdorp Diessen vallend onder de heerlijkheid van de heer van Hilvarenbeek en deels onder de witheren van de abdij van Tongerlo. De edele Heer van Merode, bezitter van de heerlijkheid van Hilvarenbeek maakt bekend dat Jan Laurijsse is aangesteld als de plaatsvervangende schout van de heerlijkheid Hilvarenbeek. De pastoor van het kerkdorp Diessen maakt bekend dat op zaterdagmiddag de jaarlijkse prove wordt uitgedeeld aan de allerarmsten van het dorp, zodat zij aan het eind van de vasten gezegend worden met de gaven van de Heer. De pastoor van het kerkdorp Diessen maakt bekend in zijn hoedanigheid van rentmeester van de witheren van Tongerlo dat de pachtboeren van de witheren hun pachtsom bestaande uit 150 mud rogge en 20 hoenders op paaszaterdag dienen in te leveren bij het pannenhuis.

Servaes: Hoe moeten wij pachtboeren onze pacht betalen. De pacht is veel te hoog dat kunnen we nooit opbrengen.

Joris: Vorig jaar is de hele oogst mislukt, waar moeten we 150 mud rogge vandaan halen als we zelf al niets meer te eten hebben.

Clara: We kunnen de hoenders niet missen, waar moeten we anders onze eieren vandaan halen.

Boodschapper: Je moet die vragen niet aan mij stellen, ik geef alleen de boodschap door.

Servaes: Dan geef aan de pastoor van Diessen maar door dat Servaes van den Nieuwenhuijzen namens de pachtboeren laat zeggen, dat de boeren hun pacht niet kunnen betalen.

We worden zo uitgemolken door de witheren dat we zelf onderhand

om prove moeten vragen. (*beaming van het volk*) **Boodschapper:** Rustig maar. Je hoeft de pacht niet aan mij te betalen. Ik ben de dorpsbode en niet meer dan dat. De pastoor van Diessen maakt bekend dat de abt van de abdij van Tongerlo tijdens de paasdagen in het dorp zal verblijven en vanmorgen zal aankomen in het dorp.

Servaes: Dan geef aan hem maar door dat we de pacht niet kunnen betalen. (*beaming volk*)

Boodschapper: Ik zal het aan de pastoor doorgeven. (*gaat af naar de pastorie*)

Joris: Bedankt Servaes dat je het voor ons opneemt. Wij eenvoudige pachtboeren zijn niet gewend om met woorden te werken.

Servaes: Geen probleem Joris. Als gildebreeders moeten we elkaar helpen. We zullen alleen nog niet klaar zijn met de pastoor en de witheren als ze zien dat we de pacht niet betalen.

Clara: We moeten samen volhouden.

Boer: Je hebt gemakkelijk praten. Als de pacht niet betaald wordt dan kunnen we de hoeve teruggeven aan de witheren.

Servaes: Als ze van iedereen de hoeve terug willen pakken omdat we onze pacht niet betalen dan hebben ze niemand meer die voor hun het land bewerkt, en hebben ze daarna helemaal niets meer. We moeten gewoon onze poot stijf houden. Laten we naar huis gaan, we hebben nog werk zat. (*het volk gaat grotendeels af alleen Bertha en Dora blijven op en gaan naar de plas waar ze verder gaan met hun was*)

Dora: Ze moeten niet zo zeuren en gewoon betalen wat er voor staat. Die boeren kunnen alleen maar klagen.

Bertha: Die witheren moeten niet zo hebberig zijn. Ze hebben zat.

Dora: We moeten allemaal werken voor onze kost. Ge denkt toch zeker niet dat ik andermans was sta te wassen omdat ik dat leuk vindt. Als ik iets wil hebben moet ik er ook voor betalen.

Bertha: As ge ergens een hekel aan hebt is het betalen.

Dora: Nee, jouw duiten horen we vaak rammelen. (*Clara komt eraan en brengt wasgoed naar Bertha*)

Clara: Bertha, kun je dit wassen, en terugbrengen voor de pasen.

Bertha: Natuurlijk vrouwe van de Nieuwenhuijsen. Ik zal zorgen dat alles netjes gewassen en gevouwen op tijd terug is. Verschrikkelijk wat een hoge pacht die witheren durven te vragen.

Clara: Die houden de pachtboeren arm en dom.

Dora: Inderdaad. En de witheren elke dag karbonades eten terwijl de hardwerkende boer blij mag zijn met een stukske spek. Mocht u nog vuile was hebben dan bied ik u graag mijn diensten aan. Mijn was heeft de naam de zuiverste te zijn.

Clara: Dat hoeft niet, we doen zoveel mogelijk zelf. Ik reken erop dat de was zaterdag klaar is Bertha.

Bertha: Zekers edele vrouwe, zaterdag kom ik zelf de zuivere was brengen. *(Clara af)* Wat bende gij voor een vuil sloerie om te proberen mijn klanten af te pikken. "Mijn was heeft de naam de zuiverste te zijn" Ge ziet geen verschil tussen jouw zuivere was en oew sokken.

Dora: Nee gij met oew edele vrouwe. Ge zou d'r kont nog kussen.

Bertha: Liever dan die van jou. *(de twee wasvrouwen gaan weer aan het wassen in de plas. Van rechts komt schepen van Tuldal en de heer van Merode op)*

Aernt: Ik moet u werkelijk komplimenteren met uw keuze van de plaatsvervangende schout. U hebt met Jan Laurijsse een kundig man en iemand waarvan u weet dat hij uw belangen goed zal dienen.

Merode: Dat is ook wel nodig. De witheren zijn mij veel te groot en rijk in Diessen. In mijn heerlijkheid dien ik het voor het zeggen te hebben en niet die witheren van Tongerlo.

Aernt: Ik ben het helemaal met u eens edele heer van Merode. Het moet duidelijk zijn dat u als bezitter van de heerlijkheid Hilvarenbeek ook uw eigen wetten moet kunnen stellen.

Merode: Ik hoor dat die Servaes van den Nieuwenhuijsen het niet eens is met de pachtsom van de witheren.

Aernt: Inderdaad. Als hoofd van de guld is hij zo'n beetje de woordvoerder van de pachters. Hij heeft een tijd in Antwerpen gewoond, en goed verdiend in de graanhandel. Zijn zuster heeft schijnbaar veel geld verdient heeft in de lakenhandel. Servaes schijnt vaak ruzie te hebben met de pastoor.

Merode: Ruzie?

Aernt: Hij is een aanhanger van het loistengeloof, een of andere geloofsgroep uit Antwerpen. In ieder geval heeft hij daardoor om de haverklap ruzie met de pastoor.

Merode: Een goede zaak dat er weerstand is tegen de witheren.

Aernt: We hebben in ieder geval 4 schepenen aan onze kant terwijl de witheren er maar drie hebben. Dat heeft altijd voordelen bij een dingbank. *(van rechts komt de abt op)*

Merode: De abt van de witheren van Tongerlo is ook aanwezig zie ik. Ik heet u geen welkom in mijn domein.

Abt: Edele heer van Merode. Ik weet dat mijn aanwezigheid u niet blij maakt, maar als abt dien ik regelmatig de bezittingen van de abdij te bezoeken.

Aernt: U bedoelt de pachtsommen incasseren en onze rogge en veestapel mee naar jullie klooster nemen.

Abt: Het is niet uw rogge en vee wat hier verzameld wordt. De heer van Merode heeft zelf voldoende pachtboeren onder zich om niet van de honger te hoeven sterven. Mocht de Heer van Merode niets meer te eten hebben dan zijn de witheren graag bereid hem een prove te schenken met pasen. Als de heren mij toestaan. Ik heb een lange reis achter de rug. *(loopt naar de pastorie waar hij wordt opgevangen door de pastoor)*

Aernt: De opgeblazen veelvraat. *(poetst zijn medaillon op)*

Merode: Ik zou er een lieve duit voor over hebben als ik de macht van de witheren in Diessen kon breken. Ik ga terug naar Hilvarenbeek. Mijn gemoedsrust is verstoord door deze ontmoeting. *(Beide gaan af. Van achter komt een jong meisje aan en loopt naar het bos waar een jongeman uit komt)*

Hilde: Johan, ben je daar.

Johan: *(komt samen met Dokus uit het bos)* Dokus jij houdt in de gaten of er iemand aankomt. *(Dokus knikt en gaat op de hoek staan van de pastorie)* Ik lag al op je te wachten. *(omhelzen elkaar)*

Hilde: Ik heb je zo gemist Johan. Waar was je gisteren.

Johan: Ik kon niet weg op de hoeve. De boer was naar de Molen en dan ben ik degene die alles moet regelen.

Hilde: Je zou een goede boer zijn Johan.

Johan: En jij een goede boerin.

Hilde: Dat ben ik. Maar we moeten oppassen. Als vader ons ziet ben ik nog niet jarig.

Johan: Ben ik nog steeds niet goed genoeg in zijn ogen.

Hilde: Hij wil dat ik met iemand van stand trouw. Maar ik wil jou.

Johan: Ge maakt me de gelukkigste boer van Diessen. *(opeens wordt de naam van Hilde geroepen. Dokus komt naar het tweetal toegerend en maakt allerlei vreemde gebaren)*

Hilde: Snel weg, onze pa. Als die ons samen ziet dan zwaait er wat. *(Johan gaat snel af door het bos en Hilde komt uit het bos en loopt naar haar vader toe die van achteren opkomt)*

Servaes: Waar was je?

Hilde: Daarginds, wat aan het rondslechteren.

Servaes: Ik dacht dat je je tijd wel beter kon besteden dan wat rond te slenteren. Ga je moeder maar helpen. Of heb je soms weer stiekem die boerenpummel ontmoet.

Hilde: Hij doet toch niets verkeerd.

Servaes: Samen met die gekke broer van hem zijn het twee wezen die voor galg en rad zijn opgegroeid. Met dat soort volk ga jij niet mee om. En ga nu je moeder maar helpen.

(Hilde loopt af en als Servaes af wil lopen komt hij de pastoor en de

abt en kapelaan Verculen tegen die naar buiten komen)

Pastoor: Servaes van den Nieuwenhuijsen. Kunnen wij je even spreken. *(Servaes komt naar hen toe)*

Servaes: Wat is er?

Pastoor: Ik heb begrepen van de boodschapper dat je een boodschap wilde overbrengen aan de abt.

Servaes: Ik heb alleen duidelijk gemaakt dat alle boeren een heel slecht jaar achter de rug hebben en dat niemand van de pachtboeren de hoge pachtsom kan betalen.

Abt: Als een van de pachters niet zijn pachtsom kan betalen dan kan hij dit kenbaar maken aan de pastoor of aan mij. Maar wij zijn ontstemd over het feit dat je de andere pachtboeren ophitst ook hun pachtsom niet te betalen.

Servaes: Het wordt tijd dat de abt kijkt naar wat de boeren geogst hebben en hun pachtsom daar op afstemmen.

Verculen: De abt is prima in staat om in te schatten wat de pachtsom moet zijn. De boeren denken alleen maar aan hun eigen buidel.

Servaes: Hoort wie het zegt. Het is niet voor niets dat de paapsen zo rijk zijn.

Abt: Dit heeft niets met het geloof te maken, maar met je pachtovereenkomst. Daarin staat hoe de pachtsom wordt vastgesteld.

Pastoor: En je hebt nog een achterstand van 5 maanden. Als je je pacht niet betaald dan verlies je je rechten.

Servaes: Dat is hetgene wat jullie het liefste hebben. Boeren als slaven. Uitbuiters en geldwolven. Jullie paapse wetten dienen enkel om de kerk te spekken.

Verculen: Hou je ketterse taal maar voor je van den Nieuwenhuijsen Het wordt tijd dat we in de pachtovereenkomst de regel opnemen dat een pachter een goed christen moet zijn.

Servaes: Dat zou je wel willen ja, mij uit de mijntjeshoeve zetten. De overeenkomst is getekend en er kunnen geen veranderingen in gemaakt worden zonder goedkeuring van de pachter.

Abt: Zorg maar dat je je achterstallige pacht betaald, anders heb je geen recht van spreken.

Servaes: Jullie moeten de bijbel eens langs je wetten houden, dan zul je versteld staan hoe onchristelijk ze blijken te zijn. *(pastoor, Verculen en Abt gaan terug naar de pastorie. Dokus die van een afstand het geheel heeft aangekeken wordt opgemerkt door Servaes)*

Servaes: Wat sta je me aan te staren. Maak dat je weg komt, en vertel dat ook maar tegen die broer van jou. *(Dokus loopt hard weg onderwijl vreemde bewegingen makend en loopt naar Jacobus jr. die er net aankomt. Servaes gaat af naar achteren)*

Jacobus jr: Wat is er aan de hand Dokus. (*Dokus maakt vreemde gebaren en geluiden*) Heeft Servaes van den Nieuwenhuijsen je weg gejaagd. (*Dokus knikt hevig*) Waarom? (*Dokus maakt allerlei gebaren*) Ho maar ik snap er niks van.

Dora: Snapte gij iets van al dat gezwaai.

Jacobus jr: Een beetje, als ie niet te vlug gaat.

Bertha: Pas maar op dat ge het ook niet krijgt. Misschien is het wel besmettelijk.

Jacobus jr: Nee, ben maar niet bang. Zoiets is niet besmettelijk.

Dora: Kunde niet beter mee gewone vriendjes spelen, van den dieje zulde niet veul leren.

Jacobus jr: Dokus is niet zo stom als ie er uit ziet hoor. Het is een goeie maat, nietwaar? (*Dokus knikt heftig ja*) Kom we gaan. (*gaan af*)

Bertha: Het knetterde weer goed tussen de pastoor en van den Nieuwenhuijsen. Die hebben ook altijd ruzie.

Dora: Die zullen ze nog eens mores leren.

Bertha: De Pastoor.

Dora: Of de witheren. Hedde dat gehoord van die pachtachterstand. Zo te horen is er het rijke van af.

Bertha: Dat zal wel meevallen. Maar die witheren zitten op de centen, daar moet ie voor oppassen.

Dora: Straks kunnen ze jou ook niet meer betalen.

Bertha: Dan betalen ze maar in eten. Ik ga mijn was wegbrengen. Kan ik meteen gaan rondvertellen dat er weer een goede ruzie is tussen die twee.

Dora: Als ge maar nie zo zit te overdrijven.

Bertha: Nee gij. Als ge van jou de helft geloofd dan klopt er nog niks van.

Dora: As ge maar buurt het. De mensen willen gewoon iets nieuws horen. Of het waar is is niet belangrijk.

Bertha: Ik zie wel wij wasvrouwen zijn uit hetzelfde hout gesneden. (*gaan beide af. Van achteren komen van Tuldell en Servaes op*)

Aernt: Dat was te verwachten dat ze jou onder druk proberen te zetten. Het laatste wat ze willen is een pachter die niet luistert.

Servaes: Ze probeerden zelfs om een nieuwe regel in de pachtovereenkomst te maken, dat de pachter een goed christen moet zijn.

Aernt: Ik heb liever met een eerlijke loist te maken dan met een oneerlijke paapse.

Servaes: Ik zal je steun nog nodig hebben Aernt. Ik heb met Clara je wens besproken en wij zien een huwelijk tussen jou en Hilde ook wel zitten.

Aernt: Wat vindt Hilde er zelf van? Ze houdt zich erg op een afstand.

Servaes: Ze zal moeten leren dat wij bepalen met wie ze gaat trouwen. Een huwelijk is een zakelijke overeenkomst. Daarbij is leeftijdsverschil of houden van van minder belang.

Aernt: Je kunt in ieder geval rekenen op mijn steun in je strijd tegen de witheren, en ik kan je tussen ons vertellen dat zelfs de heer van Merode je strijd steunt tegen de abt.

Servaes: Die twee kunnen elkaar ook niet goed luchten, heb ik begrepen. Ik zal Hilde inlichten over onze overeenkomst.

Aernt: Prima. Ik overleg met de Heer van merode hoe we je het beste kunnen helpen. *(Aernt af. Van achteren komt Dorus op met een groepje werkvolk. Van rechts komt een marskramer met een handkar vol potten en pannen op en stalt al zijn waren uit)*

Dorus: Heer Servaes. Kunnen we naar het veld om de haver voor dit jaar te gaan zaaien.

Servaes: Prima Dorus. Wie is er nog achter op de hoeve.

Dorus: De vrouwen en u.

Servaes: Goed. *(Dorus met het volk af)*

Tinus *(slaat met een pollepel tegen een grote pan aan)*: Nieuwe potten en pannen. Koperen en gietijzeren ketels. Al uw oude potten en pannen worden weer als nieuw. Komt dat zien. Komt dat zien. Nergens vindt u goedkopere en betere pannen bij Tinus Koperteut. *(enkele vrouwen komen op en gaan bekijken. De twee wasvrouwen komen op en gaan ook kijken. Van achteren komen Hilde en Clara op met enkele andere vrouwen en rondom de geitenkar wordt druk gehandeld)*

Servaes: Hilde en Clara kom eens even. *(komen beide naar Servaes toe)* Hilde je moeder en ik hebben een echtgenoot voor je gevonden.

Hilde: Een wat?

Servaes: Een man van goede komaf. Iemand die voldoende kan inbrengen. Hij is wat ouder als jou, maar zodoende ook verstandig.

Hilde: Mam...

Clara: Je vader en ik hebben gekeken naar een goede keus Hilde. Je hebt de leeftijd om een eigen gezin te maken.

Servaes: Je kent hem al een lange tijd. Wij hebben schepen Aernt van Tuldel bereid gevonden om een verbintenis met jou aan te gaan.

Hilde: Maar dat is een oude man.

Servaes: Hij is wel wat ouder, maar dat is geen beletsel.

Hilde: Alsjeblieft vader.

Servaes: Ga je moeder mee helpen. *(Clara omarmt Hilde en neemt haar mee naar achteren)*

Clara: Kom we gaan met de vrouwen de was doen in de reusel.

Bertha en Dora hebben de zaak stiekem afgeluisterd. Servaes gaat af naar achteren. De ketellapper herhaalt nog een keer zijn tekst maar er zijn geen kopers en begint hij zijn spullen in te pakken. De ketellapper is bezig zonder dat hij op of om kijkt. Intussen zijn Dora en Bertha met een nieuwe lading vuile was aan de plas gaan zitten en beginnen deze te wassen. Tijdens de volgende teksten van de twee wasvrouwen zien we Servaes met een kalf weglopen van de hoeve achter.

Dora: Hedde dat net gezien.

Bertha: Ja, daar zal het meisje niet gelukkig van zijn.

Dora: Arme Johan.

Bertha: Arme Hilde.

Bertha: En dieje van Tuldel. Ik had Servaes hoger ingeschat.
Zonne ouwe vent.

Van achteren zien we een vermomd iemand met een brandende fakkel opkomen en naar het bos lopen. Dokus volgt de persoon en ziet dat terwijl de persoon naar het bos loopt hij blijft haken aan een tak en zich los rukt. Dokus loopt erheen en raapt het op en stopt het in zijn kleren. In het bos maakt de persoon de fakkel uit en gooit hem weg. De gestalte loopt weg door het bos maar valt een keer, en loopt vervolgens snel weg. Dokus loopt het bos in en kijkt de persoon na. Intussen komt de bieenguld op en posteert zich op het speelveld en begint een lied te zingen. Het eiervrouwtje komt op en luistert naar de groep. Achter het toneel beginnen opeens grote rookwolken zichtbaar te worden en vlammen zijn te zien. Het eiervrouwtje ziet als eerste de rookwolken.

Eiervrouwtje: BRAND BRAND....

Een grote paniek breekt los en de bieenguld en andere die opkomen waaronder Servaes beginnen met alle macht te blussen, waarbij er een grote loop ontstaat tussen de plas en de hoeve die achter het toneel ligt. De potten en pannen, emmers van de wasvrouwen en waterzakken van andere plaatsen worden gebruikt. De blussers lopen het eiervrouwtje om en al haar eieren worden voor haar ogen vertrapt en over de drogende was die de twee wasvrouwen bij de plas hebben liggen wordt gelopen zodat alles smerig is.

Terwijl iedereen aan het blussen is komt het werkvolk van Servaes op en helpt mee. Enkele stuks vee worden over het toneel afgevoerd en manden met spullen. Servaes begint meer en meer de bluswerkzaamheden te coördineren maar al snel blijkt dat de hoeve

niet te redden is en langzaam wordt het vuur minder. Het volk is verzameld op de speelplaats en er is een hevig gemompel over de brand.

Dora: Verschrikkelijk. Alles verbrand.

Man: Het was vechten tegen de bierkaai.

Vrouw: Onze lieve Heer had hem niet harder kunnen treffen.

Bertha: Zo'n vuurzee, daar was niets tegen te beginnen.

Man: Zo'n schoon hoeve, en nou is er niks meer van over. *(het wordt stil als Servaes en de huilende Clara opkomen. Dokus is ook op de brand afgekomen maar wordt door iedereen aan de kant geduwd)*

Servaes: Mijn hoeve.... helemaal afgebrand. Mijn levenswerk.... Alles weg. *(ontzet kijkt hij in het rond en loopt op een groep af)* Waar waren jullie? Mijn eigen werkvolk. *(Clara en Hilde huilen samen)*

Dorus: Wij waren op het land heer van den Nieuwenhuijsen.

Servaes: En het vrouwvolk.

Clara: Wij waren de was aan het doen in de reusel.

Servaes: Wie was er dan in de hoeve om op te passen.

Clara: Jij. Ik heb de deur nog op slot gedaan. Waar was jij dan?

Servaes: Ik was even een kalf naar de wei brengen. Ik heb de deur van de stal achter me dicht getrokken en toen ik terugkwam en zag dat er brand was, kon ik het huis niet in. Ik kon mijn eige huis niet in.... Jij als mijn vrouw hoort thuis te zijn.

Clara: Wie zorgt dan dat de was gedaan wordt.

Servaes: Waarom heb je de sleutel meegenomen van de deur.

Clara: Ik heb de sleutel niet meegenomen. Die heb ik op de afgesproken plaats neergelegd.

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto